

Sygn. akt XVII AmE 30/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2013r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XVII Wydział - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR (del.) Monika Gajdzińska-Sudomir

Protokolant: Maciej Gembarzewski

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2013r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa: Zakładów (...) spółki akcyjnej z siedzibą w J.

przeciwko: Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o nałożenie kary pieniężnej

na skutek odwołania od Decyzji Prezesa URE z dnia 20 grudnia 2011 r.

1. oddała odwołanie;

2. zasądza od Zakładów (...) spółki akcyjnej z siedzibą w J. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt XVII AmE 30/12

UZASADNIENIE

Dnia 2 października 2013 r.

Decyzją z dnia 20 grudnia 2011 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki orzekł w pkt. 1, iż przedsiębiorstwo (...) S.A. nie wywiązało się w roku 2010 z określonego w art. 9a ust. 8 ustawy Prawo energetyczne obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 91 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne, wydanych dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo uiszczenia opłaty zastępczej, obliczonej w sposób określony w art. 9a ust. 8a ustawy Prawo energetyczne. W pkt. 2 decyzji za działanie opisane w pkt. 1) wymierzona została przedsiębiorstwu (...) S.A. kara pieniężna w kwocie 11 605,09 zł tj. w wysokości (...) przychodu z działalności koncesjonowanej osiągniętego przez tego przedsiębiorcę w 2010 r.

W uzasadnieniu decyzji Prezes URE wskazał, iż zgodnie z treścią art. 9a ust. 8 ustawy Prawo energetyczne, przedsiębiorstwo energetyczne, odbiorca końcowy oraz towarowy dom maklerski lub dom maklerski, o których mowa w ust. 1a, w zakresie określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 10 byli obowiązani do uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwa pochodzenia z kogeneracji, o którym mowa w art. 91 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne, wydanego dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub uiszczenia opłaty zastępczej, w terminie określonym w ust. 5, obliczonej w sposób określony w ust. 8a. Zgodnie natomiast z treścią art. 56 ust. 1 pkt. 1 a ustawy Prawo energetyczne, karze pieniężnej podlega ten, kto m.in. nie przestrzega obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia z kogeneracji lub uiszczenia opłaty zastępczej,

o którym mowa w art. 9a ust. 8 ustawy Prawo energetyczne. Prezes URE ustalił, iż decyzją z dnia 23 lutego 2009 r. została przedsiębiorcy udzielona koncesja na obrót energią elektryczną.

W odniesieniu do Przedsiębiorcy znajdował zatem zastosowanie art. 9a ust. 8 ustawy Prawo energetyczne, nakładający w roku 2010 m.in. na przedsiębiorstwa zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej lub jej obrotem i sprzedające tę energię odbiorcom końcowym obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia z kogeneracji albo uiszczenia opłaty zastępczej. Przedsiębiorca nie przedstawił Prezesowi URE do umorzenia ww. świadectw pochodzenia z kogeneracji. Ponadto nie uiszczył do dnia 31 marca 2011 r. wymaganej opłaty zastępczej.

Uzasadniając wysokość wymierzonej kary, Prezes URE wskazał, iż zgodnie z treścią przepisu art. 56 ust. 2a pkt. 3 ustawy Prawo energetyczne wysokość kary pieniężnej wymierzonej w przypadku nieprzestrzegania obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 nie może być niższa, niż kwota obliczona według wzoru, zgodnie z którym kwotę nie uiszczonych opłat zastępczych należy pomnożyć przez współczynnik 1,3. Art. 56 ust. 3 ustawy Prawo energetyczne stanowi, iż wysokość kary pieniężnej nie może przekroczyć 15% przychodu ukaranego przedsiębiorcy wynikającego z działalności koncesjonowanej, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym. Wymierzając karę w kwocie 11 605,09 zł tj. w wysokości (...) % przychodu z działalności koncesjonowanej osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2010 r., Prezes URE kierował się zatem postanowieniami art. 56 ust. 21 pkt. 3 ustawy Prawo energetyczne oraz wziął pod uwagę stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie Przedsiębiorcy i jego możliwości finansowe.

W ocenie Prezesa URE stopień szkodliwości czynu był znaczny, za czym przemawia wysokość opłaty zastępczej, która nie została uiszczona. Prezes URE wziął pod uwagę fakt, iż przedsiębiorca wpłacił kwotę odpowiadającą swą wysokością kwocie wymaganej opłaty zastępczej w dniu 19 kwietnia 2011 r. Zważył jednak, iż uiszczenie opłaty zastępczej po terminie nie może być kwalifikowane jako wypełnienie przedmiotowego obowiązku. Prezes Urzędu rozważył również możliwość odstąpienia od wymierzenia kary w oparciu o przepis art. 56 ust. 6a ustawy, jeżeli stopień szkodliwości czynu jest znikomy, a podmiot zaprzestał naruszenia prawa lub zrealizował obowiązek. W omawianym przypadku w ocenie Prezesa URE nie można było jednakże uznać, iż stopień szkodliwości czynu był znikomy, co wynika z faktu braku uiszczenia do dnia 31 marca 2011 r. całej należnej opłaty zastępczej. Brak realizacji obowiązku wyniósł zatem 100 %. Nie można także uznać, iż obowiązek określony w art. 9a ust. 8 ustawy został zrealizowany. Przepisy ustawy Prawo energetyczne nie przewidują bowiem możliwości wpłaty opłaty zastępczej po terminie, które skutkowałyby wypełnieniem obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 ustawy Prawo energetyczne.

Odwołanie od opisanej decyzji Prezesa URE wniósł przedsiębiorca – Zakłady (...) S.A., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez odstąpienie od wymierzenia kary i umorzenie postępowania, ewentualnie o uchylenie decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ponadto skarżący wniósł o przyznanie na jego rzecz zwrotu kosztów sądowych w wysokości wpisu oraz kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Zaskarżonej decyzji zarzucono naruszenie art. 9a ust. 8 Prawa energetycznego poprzez wadliwą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i uznanie, że powód nie wykonał nałożonego tym przepisem obowiązku uiszczenia opłaty zastępczej oraz art. 56 ust. 2, 6 i 6a Prawa energetycznego poprzez wymierzenie kary niewspółmiernie wysokiej do czasu opóźnienia w uiszczeniu opłaty zastępczej oraz nie odstąpienie od wymierzenia kary mimo znikomego stopnia szkodliwości czynu oraz dotychczasowego nienaganego zachowania powoda i jego coraz mniejszych możliwości finansowych. Powód wniósł również o dopuszczenie dowodów z zeznań świadka i wyjaśnień członka zarządu Zakładów (...) S.A. na okoliczność przyczyn i zakresu zmian organizacyjnych w spółce, sytuacji finansowej Powoda, obiektywnych i niezależnych od spółki przeszkód w wypełnieniu obowiązku ustawowego. W uzasadnieniu odwołania podniesiono, iż wymierzenie kary było zbyt restrykcyjne, a dotychczasowe zachowanie Powoda nienaganne. Powód zakwestionował ocenę, iż nie wykonał obowiązku uiszczenia w terminie opłaty zastępczej za rok 2010, albowiem 19 kwietnia 2011 r. uiszczył na konto NFOŚiGW pełną kwotę 8 927, 02 zł.

W odpowiedzi na odwołanie Prezes Urzędu wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu Pozwany wskazał, iż wymierzył Powodowi karę pieniężną w najniższej dopuszczalnej przez przepisy ustawy Prawo energetyczne wysokości. Prezes

URE zaznaczył, powołując się na orzecznictwo sądowe, że powołana ustawa nakłada na niego obowiązek nałożenia kary w razie stwierdzenia okoliczności podlegających karze, wymienionych w art. 56 ustawy - Prawo energetyczne, niezależnie od tego czy okoliczności te były zawinione przez zobowiązanego do uiszczenia opłaty zastępczej.

Na rozprawie w dniu 13 września 2013 r. pełnomocnik pozwanego podtrzymał dotychczasowe stanowisko procesowe wnosząc o oddalenie odwołania przez Sąd i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Z uwagi na nieobecność na rozprawie strony powodowej prawidłowo powiadomionej o rozprawie, Sąd oddalił zgłoszone przez nią wnioski dowodowe.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie bezsporne jest posiadanie przez Powoda statusu przedsiębiorstwa energetycznego, które na podstawie przyznanej koncesji zajmuje się obrotem i sprzedażą odbiorcom końcowym, przyłączonym do sieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, energii elektrycznej, a zatem musi wypełniać obowiązek wynikający z art. 9a Prawa energetycznego oraz z rozporządzeń wykonawczych.

Poza sporem było również to, że Powód w 2010 r. dokonał sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom końcowym w ilości 996,323 MWh. W związku z powyższym Pozwany słusznie wywodzi, iż spółka była zobowiązana do uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo energetyczne lub uiszczenia opłaty zastępczej obliczonej w sposób określony w art. 9a ust. 8a.

Pismem z dnia 9 września 2011 r. Prezes Urzędu zawiadomił Zakłady (...) S.A. w J. o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w związku z możliwością ujawnienia nieprawidłowości polegających na naruszeniu przez spółkę w roku 2010, obowiązku określonego w art. 9a ust. 8 Prawa energetycznego. Postępowanie administracyjne zakończyło się wydaniem przez Prezesa Urzędu decyzji z dnia 20 grudnia 2011 r. stwierdzającej naruszenie prawa i wymierzającej karę pieniężną w kwocie 11 605,09 zł, którą przedsiębiorca zaskarżył w całości.

Zgodnie z treścią art. 9a ust. 8 ustawy Prawo energetyczne, przedsiębiorstwo energetyczne, odbiorca końcowy oraz towarowy dom maklerski lub dom maklerski, o których mowa w ust. 1a, w zakresie określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 10, są obowiązane:

- 1)uzyskać i przedstawić do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwo pochodzenia z kogeneracji, o którym mowa w art. 9l ust. 1, wydane dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub
- 2)uiścić opłatę zastępczą, w terminie określonym w ust. 5, obliczoną w sposób określony w ust. 8a.

W myśl art. 9a ust 5 Prawa energetycznego, opłaty zastępcze, o których mowa m.in. w ust. 8 pkt 2, stanowią przychód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i powinny być uiszczane na rachunek bankowy tego funduszu do dnia 31 marca każdego roku, za poprzedni rok kalendarzowy.

Powód zarzucił zaskarżonej decyzji, iż oparta została na wadliwej ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego i bezpodstawnie uznano w niej, iż Powód nie wykonał obowiązku uiszczenia opłaty zastępczej. Jednocześnie w sprawie bezsporne było, iż kwota stanowiąca równowartość opłaty zastępczej nie została uiszczona do 31 marca 2011 r., lecz 19 kwietnia 2011 r. Rozstrzygnięcia wymagało zatem, czy pomimo uiszczenia przedmiotowej kwoty po terminie ustawowym, możliwe było przyjęcie wypełnienia przez Powoda obowiązku, o którym mowa w art. 9 a ust 8 pkt. 2 Prawa energetycznego.

Prezes URE oparł się na wyrażonym w orzecznictwie SOKiK poglądzie, iż uiszczenie opłaty zastępczej po terminie nie może być kwalifikowane jako wypełnienie przedmiotowego obowiązku (tak w wyroku SOKiK z dnia 26 lipca 2007 r. sygn. akt XVII AmE 30/07). Sąd Okręgowy w całości podziela powyższe stanowisko. Jest ono zresztą utrwalone również w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który w wyroku z dnia 25 czerwca 2009 r. (sygn. akt VI ACA 7/09) wskazał, iż zdefiniowanie pod pojęciem opłaty zastępczej również opłaty uiszczonyj po terminie umożliwiłoby

przedsiębiorcy podlegającemu karze zredukowanie jej lub nawet unicestwienie poprzez dokonanie wpłaty po terminie. Przy takiej interpretacji w ocenie Sądu Apelacyjnego, przepis art. 56 ust. 2a Prawa energetycznego nie miałby racji bytu, gdyż w większości przypadków podlegający karze na jego podstawie przedsiębiorcy neutralizowaliby jego działanie, a nie taki jest sens i cel stanowienia przepisów o charakterze penalizującym określone, niepożądane przez ustawodawcę zachowania.

Sąd Okręgowy uznał zatem za prawidłowe twierdzenie Pozwanego zawarte w odpowiedzi na odwołanie, że żaden przepis Prawa energetycznego nie daje Prezesowi Urzędu możliwości uznania, dokonanej po przewidzianym do tego terminie, wpłaty opłaty zastępczej za wypełnienie obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 1 tej ustawy. W ocenie Sądu art. 9a ust. 5 powołanej ustawy jednoznacznie przesadza, że dzień 31 marca każdego roku jest nieprzekraczalnym terminem granicznym uiszczenia opłaty zastępczej za poprzedni rok kalendarzowy.

W orzecznictwie i w doktrynie panuje zgodność co do charakteru terminu przewidzianego dla uiszczenia opłaty zastępczej jako terminu prawa materialnego. Czynność dokonana po jego upływie jest zatem bezskuteczna, co skutkuje tym, że podmiot zobowiązany nie może skutecznie zrealizować nałożonego na niego obowiązku. Przepis art. 9a ust. 5 ustawy Prawo energetyczne wyraźnie wskazuje termin wniesienia opłaty zastępczej tj. do dnia 31 marca każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy. Jednocześnie ustawa nie przewiduje instytucji (możliwości) przywrócenia terminu do wniesienia opłaty. Zatem uchybienie terminowi, bez względu na przyczynę, wyczerpuje znamiona czynu określonego w art. 56 ust. 1 pkt 1a powołanej ustawy (Prawo energetyczne. Komentarz, 2010 Zdzisław Muras).

W ocenie Sądu, nieuzasadniony jest również zarzut skarżącego naruszenia przez organ administracji publicznej art. 56 ust. 2, 6 i 6a ustawy Prawo energetyczne dotyczący wymierzenia kary niewspółmiernie wysokiej do czasu opóźnienia w uiszczeniu opłaty zastępczej. Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, iż nie zachodziły podstawy do odstąpienia od wymierzenia kary pieniężnej w kwocie 11 605,09 zł.

W myśl art. 56 ust. 6a ustawy Prawo energetyczne Prezes URE może odstąpić od wymierzenia kary, jeżeli stopień szkodliwości czynu jest znikomy, a podmiot zaprzestał naruszania prawa lub zrealizował obowiązek. W przedmiotowej sprawie Powód wprowadził uregulował w całości opłatę zastępczą, ale uczynił to z naruszeniem prawa tj. z kilkunastodniowym opóźnieniem. Powyższe zaniechanie w terminowym regulowaniu opłat należy uznać, za działanie charakteryzujące się nasileniem społecznej szkodliwości ze względu na istotny wpływ na zachowania innych podmiotów podlegających reżimowi art. 9a powołanej ustawy, a w konsekwencji wpływ na utrzymanie represyjnego charakteru przedmiotowej kary. Akceptacja ze strony organu administracji nieterminowej realizacji ustawowych wymogów, jakie nakłada art. 9a ust. 8 ustawy na podmioty w nim wymienione, może zniweczyć jedną z podstawowych funkcji kary pieniężnej wymierzanej na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 1a ustawy, jaką jest stymulowanie ochrony środowiska poprzez wspieranie odnawialnych źródeł energii i poprawę efektywności energetycznej (zob. Prawo energetyczne. Komentarz, 2012 Marzena Czarnecka, Tomasz Ogłódek). Zatem, aby wymierzana kara nie straciła charakteru represyjnego, to pomimo zaprzestania bezprawnego działania w toku postępowania kara powinna być wymierzona, ale jej wysokość miarkowana z uwagi na dotychczasowe stanowisko (podobnie wyrok SOKiK z dnia 02.06.2005 r. XVII Ama 65/04, Dz.Urz. UOKiK, Nr 3, poz. 41, s. 116 oraz wyrok SOKiK z dnia 26.07.2007 r. XVII AmE 40/07, niepubl.). Ponadto na Powodzie, będącym koncesjonowanym przedsiębiorcą energetycznym ciąży obowiązek znajomości i stosowania przepisów ustawy Prawo energetyczne i bezwzględnego przestrzegania nałożonych obowiązków ustawowych. Oceny stopnia zawinienia Powoda dokonać należy przy uwzględnieniu regulacji art. 355 § 2 k.c., bowiem w przypadku prowadzenia działalności koncesjonowanej poziom staranności wymaganej od przedsiębiorcy jest wyższy niż przeciętny poziom staranności przyjęty w obrocie gospodarczym.

Wbrew twierdzeniom Powoda jego dotychczasowe nienagane zachowanie i ograniczone możliwości finansowe nie stanowią przesłanki negatywnej wymierzenia kary, ale zgodnie z art. 56 ust. 6 powołanej ustawy brane są pod uwagę przy jej miarkowaniu. Z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wynika, że Prezes URE obciążając Zakłady (...) S.A. w J. karą pieniężną w wysokości 11 605,09 zł uwzględnił zarówno dotychczasowe zachowanie przedsiębiorcy przy realizacji obowiązków ustawowych, a także jego trudną sytuację majątkową. Prezes Urzędu uwzględniając wszystkie wskazane powyżej okoliczności wymierzył karę w najniższej możliwej wysokości, jaką przewiduje za takie naruszenie

art. 56 ust. 2a pkt 1 powołanej ustawy. Wymierzona przez Pozwanego kara stanowi jedynie (...) % przychodu wskazanego przez Powoda z działalności koncesjonowanej osiągniętego w 2010 r., podczas gdy maksymalny wymiar kary zgodnie z ustawą stanowi 15 % przychodu ukaranego przedsiębiorcy. Z uwagi na powyższe Sąd nie miał żadnych wątpliwości aby uznać, iż Prezes URE prawidłowo uwzględnił jako okoliczności obciążające znaczny stopień zawinienia Powoda w postaci pełnej świadomości spoczywającego na nim bezwzględneho obowiązku. Prawidłowo również jako okoliczność łagodzącą uwzględniono uiszczenie przez spółkę opłaty zastępczej w pełnej wysokości po upływie terminu określonego w ustawie.

Zdaniem Sądu, sposób wyliczenia kary w minimalnej wysokości przez Prezesa URE zapewnia dostateczną jej dolegliwość i zapobiega bezkarności przedsiębiorcy energetycznego naruszającego porządek prawny. Abstrahując od powyższego należy wskazać, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 kwietnia 2011 r., III SK 46/10 (LEX nr 829152) stanął na stanowisku, iż „odpowiedzialność z tytułu naruszenia obowiązków wynikających z Prawa energetycznego ma charakter odpowiedzialności obiektywnej w tym sensie, że stwierdzenie zawinionego charakteru przedmiotowego naruszenia nie jest konieczną przesłanką nałożenia na przedsiębiorstwo energetyczne kary pieniężnej”. W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy podzielił ocenę Prezesa Urzędu, że Powód nie wykonał ciążącego na nim z mocy ustawy obowiązku uiszczenia opłaty zastępczej do dnia 31 marca 2011 r., co z kolei stanowiło naruszenie prawa prowadzące do nałożenia kary pieniężnej. Co prawda Sąd Okręgowy uwzględnił działania Powoda polegające na naprawieniu naruszenia prawa w postaci uszczuplenia dochodów Narodowego Funduszu ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na kwotę 8 926,99, jednakże wyjaśnił, że brzmienie art. 9a ust. 8 ustawy - Prawo energetyczne jest jednoznaczne, a skoro ustawodawca nie przewidział żadnych wyłączeń od wskazanego tam obowiązku, zarzuty dotyczące naruszenia tego przepisu przez Prezesa URE są bezzasadne.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia odwołania, na podstawie art. 479⁵³ § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt. 1 sentencji wyroku. O kosztach postępowania Sąd orzekł jak w pkt. 2 sentencji orzeczenia, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 14 ust. 3 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.).

SSR (del.) Monika Gajdzińska-Sudomir